

Uw Naam worde geheiligd

Voorganger: Ds. Heleen Weimar

Lezingen:

1^e schriftlezing: Exodus 3,1-14

2^e schriftlezing: Matteüs 6,7-15

3^e schriftlezing: Openbaring 8,1-5

Gemeente van Jezus Christus,

Zoals de requiemmis in de rooms-katholieke traditie klaarligt, voorhanden is om te bidden en te zingen wanneer iemand is gestorven, zo is er in het jodendom het kaddisj-gebed. Het wordt door de nabestaanden gebeden aan het einde van de begrafenis (zoals wij het Onze Vader bidden vlak voordat de kist daalt of naar de oven gaat). Daarna in de week van rouw (het sjiwwe-zitten) als het kan, als er genoeg mensen aanwezig zijn (een minjan) iedere dag en daarna wekelijks, in de synagogale eredienst. Dat gebeurt tot elf maanden na iemands dood. De tekst van de kaddisj luidt (en luister goed of je er iets in herkent):

Moge zijn grote naam verheven en geheiligd worden in de wereld die hij geschapen heeft naar zijn wil.
Moge zijn koninkrijk erkend worden in uw leven en in uw dagen
en in het leven van het gehele huis van Israël,
weldra en spoedig.
Zegt nu: Amen

*Moge zijn grote naam gezegend zijn nu en voor altijd.
Gezegend, geprezen, gevierd, en hoog en hoger steeds verheven*

Verheerlijkt, gehuldigd en bejubeld worde de naam van de Heilige,

gezegend zij hij

hoog boven iedere zegening, elk lied,

lof en troost die op de wereld gezegd wordt.

Zegt nu: Amen

*Moge er veel vrede uit de hemel komen en leven!
Over ons en over heel Israël.*

Zegt nu: Amen

*Hij die vrede maakt in zijn hoge sferen,
zal ook vrede maken voor ons en voor geheel Israël*
Zegt nu: Amen

Wat allereerst opvalt: de dood komt in het gebed niet in voor. Het is een uitbundige lofprijzing van Gods naam, een bede om de komst van Gods koninkrijk en een gebed om vrede, zowel in de hemel als op aarde. Maar van de dood is in het kaddisj-gebed geen sprake. Waarom dan deze woorden bidden bij de dood van een geliefde? Misschien is het een uiting van dank voor

alles wat het leven van de gestorvene heeft gebracht. Zoals wij een uitvaartdienst tegenwoordig vaak dankdienst noemen. Misschien is het een lofprijzing ondanks het verdriet, of door het verdriet heen. De lofzang wordt gaande gehouden, wat er ook gebeurt, als een soort baken. Volgens een joodse uitleg betekent het kaddisj zeggen voor de gestorvenen ook, dat de dood in het perspectief van de eeuwigheid wordt geplaatst. De naam van de gestorvene klinkt in één adem, blijvend verbonden met de heilige Naam van de Eeuwige.

Wat verder opvalt in de kaddisj, is dat het zo sterk doet denken aan het Onze Vader, vooral het begin van het Onze Vader. Een direct verband tussen beide gebeden is ook heel aannemelijk. De tekst van de kaddisj is oud, van het begin van onze jaartelling en is in het Aramees, de taal die in Jezus' tijd in Israël werd gesproken. Waarschijnlijk begon Jezus, toen hij zijn leerlingen voordeed hoe te bidden, met aanhalingen uit een bestaand gebed. Bidden om de heiliging van de Naam (daarmee beginnen), om de komst van het koninkrijk, het geschieden van Gods wil, zowel in de hemel als op aarde – dat gebeurt zowel in het kaddisj-gebed als in het Onze Vader.

Maar wat betekenen eigenlijk die woorden waarmee beide gebeden beginnen: 'Uw Naam worde geheiligd?' Over de betekenis van de Naam van God lezen we in Exodus. 'Ik zal er zijn zoals ik er zijn zal' luidt de Naam van God. Een mysterieuze, ongrijpbare naam. Een Naam waarmee God niet is vast te leggen, maar die wel een belofte inhoudt. Ik-zal-er-zijn voor het volk dat Ik heb horen klagen en roepen. Ik-zal-er-zijn-voor jou, Mozes, wanneer je je opdracht aanvaardt om je volk uit te leiden. Ik-zal-er-zijn als je gaat door de woestijn, en als je komt in het land van melk en honing. Ik-zal-er-zijn langs rustige wateren en in de dalen beschaduwde door de dood. Het werkwoord *heiligen* betekent eigenlijk 'apart houden', zorgen dat iets of iemand zijn specifieke betekenis en waarde houdt. Iets niet vermengen met wat ermee in tegenspraak is. Iets niet laten verwateren. De zevende dag wordt door God apart gezet als rustdag en als bevrijdingsdag. De sabbat heiligen betekent: die dag zijn specifieke betekenis en waarde laten behouden. Ieder mens die naar God wil luisteren wordt ook geheiligd, apart gezet. Heiligen zijn niet alleen door de Paus heilig

verklaarden. Ieder mens die naar God wil luisteren is heilig. Wij vormen dit uur een gemeenschap van heiligen. Wij maken onze naam waar, wanneer we alleen naar Israels God en naar Jezus zijn geliefde zoon willen luisteren en geen gezag toekennen aan machten die daarmee in tegenspraak zijn. En zo betekent *Gods naam heiligen* dus: die Naam waar laten zijn en laten worden. Het betekent: bidden dat de belofte van die bijzonder heilige Naam 'Ik-zal-er-zijn-zoals-Ik-er-zijn-zal' in vervulling zal gaan.

De ziener Johannes kreeg, toen hij op het eiland Patmos verbleef, bijzondere visioenen. Hij zag een deur in de hemel geopend en daardoor allerlei taferelen die zich in de hemel afspeelden en hij hoorde stemmen en geluiden die daar klonken. Zo zag en hoorde hij hoe in de hemel Gods Naam geheiligd werd door vier bijzondere wezens, die onafgebroken zongen:

*Heilig, heilig, heilig,
heilig is God de Heer, de Almachtige,
die was, die is en die komt
(die er zijn zal zoals Hij er was en is).
(Openbaring 4,8)*

Op een ander moment ziet Johannes hoe er in de hemel wierook wordt aangestoken, in een gouden wierookschaal, waarin ook de gebeden van de heiligen verzameld zijn. De rook ziet Johannes opstijgen naar God, samen met de gebeden van alle heiligen. Al die

gebeden waarin Gods Naam geheiligd wordt op aarde, al die requiemmissen, kaddisj-gebeden, Onze Vaders, gebeden in tijden van verdriet en ontzetting, maar ook bij een goede dood, na een voltooid leven, al die liederen als 'Heer, herinner U de namen' en 'Doe lichten over ons uw aangezicht' – ze zijn omhooggestegen en vermengen zich met het *Sanctus* van de hemelse liturgie.

Zo'n direct verband tussen hemel en aarde, zo'n verbondenheid tussen de heiligen hier en 'de heiligen ons voorgedaan' mogen we ons voorstellen wanneer we straks, voorafgaand aan de Maaltijd van de Heer, het Tafelgebed bidden en daarin het *Sanctus* zingen. Heel nadrukkelijk zeggen we dan voorafgaand aan het *Sanctus*:

Samen met alle getuigen van uw
gemeente,
alle heiligen,
en allen die hebben volhard
in geloof, in hoop, in liefde
en alle engelen, machten en krachten,
heiligen wij uw grote Naam...

Zo bidden we en zingen we, op aarde zoals in de hemel, dat Gods naam 'Ik-zal-er-zijn' waar mag worden, voor onszelf die leven met een gemis, en voor onze geliefde doden, die we aan God hebben toevertrouwd.

Amen